

"Seçimler sistemi değiştirseydi, yasadışı ilan edilirdi" (Adorno.)

Sibel ÖZBUDUN

Cumhurbaşkanı seçimi, kitlesel "Cumhuriyet Yürüyüşleri", e-muhtralar, Kuzey Irak'a operasyon tartışmaları yüksek gerilim hattında öne alınan erken seçimlerin sonuçları, öyle gözüküyor ki aralarında bazı sosyalist çevrelerin de yer aldığı kimi kesimlerde bir "ofori"ye yol açtı. Dile kolay, halkın yüzde 46'lık bir kesimi Genelkurmay destekli savaş çıkırtkanlığına prim vermemiş, milliyetçilik dalgası üzerinden yükselmeye çalışan MHP'ni (pek?) bulamamış, T.C. devletin kefil, garantörü, laikliğin tavizsiz savunucusu CHP büyük bir yenilgiye uğramıştı. DTP destekli bağımsızların bir grup kurabilecek sayıya ulaşmaları ve de "sosyalist" bir eski başkanın parlamentoya girmesi de cabası... Meşrebe göre, Türkiye bundan sonra AB yolunda daha pürüzsüz bir hat izleyebilir, Kürt sorununa barışçı çözümün önu açılabilir, politikanın militarist vesayetler kurtarılması ola-nağı güçlendirilebilir, vb. vb. idi. Liberalizmin sağ ve "sol" versiyonlarının bu retoriklerini anlayabilmek mümkün; hatta bunun siyaseten "tutarlı", ve küresel neo-liberal söylemle uyumlu olduğu da söylenebilir. Neo-liberal dogma kendi doğru ve yanlışlarını uluslar arası ölçekte yarattı. "Devletin küçük-

AKP'nin seçim zaferi ne anlama geliyor?

tülmesi", "sivilleşme", "demokratikleşme", "sivil alanın genişletilmesi", "kimlik politikaları'nın "sınıf politikaları"na ikame etmesi, küresel ölçekteki ustalık ve ısrarlı bir "halkla ilişkiler" çalışması sonucu zihinsel işleyiş etkilemede, hatta denilebilir ki dönüştürmede başarılı oldu. Kuskusuz ki neo-liberalizmin "doğrular"ı ve "yanlışlar"ı neo-liberalizmin kendi gerçekliğini perdeleme ideolojik işlevini de görmekteydi: küresel ölçekte sömürünün yoğunlaşması, yeryüzü kaynaklarının büyük bölümünün bir avuç Çokuluslu şirket elinde temerküzü, bölgeler ve ülkeler arasındaki ve içindeki gelir dengesizliklerinde akıl almaz boyutlarda artış, doğa üzerinde sürediden yağma, küreselleşmenin "güçlü" kutbunun dünyanın geri kalanına dayattığı malî, iktisadî, siyasal ve askerî yeniden yapılanmalar...

Sosyalist solun bir kesiminin AKP'nin seçim zaferinin liberal çevrelerde, iş dünyasında, onun uzantısı medyada, AB ve ABD çevrelerinde yol açtığı sevince ortak olduğunu görmek, neo-liberalizmin sosyalist saflarda kur-

mayı başardığı ideolojik hegemonyanın boyutlarını kavramak açısından önem taşıyor. Kuskusuz ki seçim sonuçları, son dönemlerde Genelkurmay'ın sözcülüğüne tek başına aday olan CHP'nin yenilgisi, bu seçimlerin belki de tek önemli getirisi. Ancak siyaseten "sivilleşmesi" açısından ya da AKP'nin "sivil" bir parti olduğundan değil; işler son raddeye vardığında, Tayyip Erdoğan'ın tankların üzerinde tahayyül etmek, zor. Nitekim seçim kampanyası boyunca AKP lideri gerektiğinde ve zamanı geldiğinde Kuzey Irak'a girileceğini tekrar tekrar ilan etmekte geri durmazken, seçim gecesi zafer kutlamaları sırasında "Tek ülke, tek millet, tek devlet" güvenmesini göndermeyi ihmal etmedi. Dahası, bir yandan "Millî Görüş"ü likide ederek, diğer yandan da Kürt bölgelerindeki oylarını katlayarak (grup kurabilmesine karşın DTP'nin "bölge"de de erimekte, tabanını AKP'ye doğru yitirmekte olduğu, bir vakadır), MASK'ta tanımlı iki temel "tehlike"yi bertaraf etme potansiyelini gözler önüne sererek devletin zir-

vesinin önüne kredibilite talebiyle dikildi... CHP yenilgisi, AKP'ye karşı olası üç muhalefet stratejisinden birinin, devletçi laiklik söyleminin iflasını tescil etmesi açısından önemli. Bu stratejilerden ikincisi, yani milliyetçilik ise, Meclis'te hatırı sayılır bir temsil buldu. yüzde 15'e yakın oyu ve 70'i aşkın milletvekiliyle MHP, kendi beklentilerinin altında kalmış olsa da, Türkiye'deki ("merkez sağ-merkez sol" olarak ifade edilen), kökleri İttihat Terakki-Hürriyet İttifakı'na dayanan geleneksel DP-CHP, AP-CHP, DYP-CHP ekseninin kırılmasının yarattığı boşluğu doldurmaya aday olduğunu gösteriyor. "Merkez sağ-sol" eksenini geçersizleştiren bu yeni paradigmadaki, Türkiye siyaseti AKP-MHP ekseninde bir dikotomi üzerine yerleşir görünmekte. Bu dikotominin ilk günlerin "mülâyim ve uzlaşmacı" havası dağıldıktan sonra ne gibi gerilimlere yol açacağı birlikte yaşayarak göreceğiz. AKP'ye olası üçüncü muhalefet stratejisi ise, hiç kuşku yok ki, anti neo-liberal, emek-eksensiz, sokak merkezli bir muhalefetin örülme-

si olacaktır. AKP'nin, "ne komünist bir ülkeymişiz, sata sata bitiremedik" ironisiyle yazıldığı "özelleştirme/satis" furyası, borçlanmaya dayalı "büyüme" stratejileri, ÇUŞ dayatmaları karşısındaki kayıtsız şartsız teslimiyetçiliği, hiç kuşkusuz ki bu alanda, -en azından kuramsal açıdan- alanın gerçek sahipleri olan radikal sosyalist sola bolca fırsat sağlayacaktır. Özellikle CHP'nin bolca manipüle ettiği devletçi-Haikik hattın istibdadın uğradığı kırılma, sosyalist solun elini -yine en azından kuramsal açıdan- genişletmiştir. Bu koordinatlar da, "Ezilenlerin geleneği, bize içinde yaşadığımız 'olağanüstü hâl'in gerçek kural olduğunu gösterir," diyen Walter Benjamin'in uyarısını bir an dahi unutmadan önemli olan sosyalist solun neo-liberal söyleminin büyümeden sınırlanarak, (ancak "halkların kardeşliği", "kültürel farklılıkların kabulü/olumlanması", "tektipleştirme"ye hayatın her alanında karşı çıkmak gibi temel doğrularından vazgeçmeksizin) sınıf politikalarını yeniden ön plana çıkartması, ve daha da önemlisi, hızla AKP-MHP eksenine doğru kayan emekçi ve yoksullara seslenebilmenin yollarını aramaya koyulabilmesidir...

Ezber bozan kadınlar parlamentoda

Artık önümüze kadın hareketinin taleplerini parlamentoya taşıyacak ve görünür kılınmasına olanak sağlayacak bir kanal açılmış oluyor. Parlamentodaki bin umut kadın vekillerimizi dışarıda örgütlü bir tarzda desteklemek beslemek ve onların elini güçlendirecek basıncı oluşturmak görevi önümüzde duruyor

Dilay
INKAYA İSTANBUL

Cumhurbaşkanlığı kriziyle kendimizi aniden bir seçim atmosferi içinde buluverdik. Bir yanda cumhuriyet mitingleri ve öne sürülen kemalist kadınlar bir yanda cumhurbaşkanlığı krizinde de tartışma malzemesi edilen türbanlı kadınlar, öte yanda Kürt kadınlar, sosyalist kadınlar, feministler tüm bu kadınlar seçim döneminden bir beklenti içindeydiler. Sonuçta meclise 48 kadın girebildi AKP, CHP, MHP de kadınlar vitrin olarak kaldılar, ne emekleri ve ne de talepleri görünür oldu. Seçimler süresince feministler açısından da ortaklaştıkları, taleplerini görünür kıldıkları ortak bir adaylık ya da program etrafında kampanya söz konusu olamadı. Sosyalistler ise sıklıkla kendi örgütlerinin politikaları doğrultusunda ya aday çıkardılar ya da bağımsız adaylara destek oldular.

Tüm bu görünmezlik içinde kadınlar açısından zafer olarak kabul edilebilecek olan bin umut kadın adaylıkları ve etrafında yürütülen kampanyaydı. Partimizin de seçimlerde bin umut bağımsız adayların desteklediğini göz önünde bulundurursak bin umut kadın adaylarını seçim öncesi, seçimler ve sonuçlar itibarıyla daha ayrıntılı değerlendirmek anlamlı olacak.

Bin umut aday kadınlar açısından önemli noktalardan birisi tüm adayların belli bir kadın örgütülüğünden belirlenmiş olması. Demokratik özgür kadın hareketi, kendi kadın yapılarındaki kadınların görüş ve önerilerini almak suretiyle kendi adaylarını tespit etti. Bu burjuva partilerindeki gibi üstten belirlenen ve vitrin olarak sunulan tarzın tam tersiydi. Belirlemekle de

kalmadı Kürt Kadınları tüm kadın adayların etrafında örgütlü bir çalışmayı da ördü, kimi yerlerde bu çalışmayı diğer kurumlardan kadınlarla feministlerle de ortaklaştırdı. Ve yine özellikle de sol örgütler iyi bilirler ki genelde böylesi kritik süreçlerde hep "dava" daha önemli olur ve kadınlar "fedakârlık" yapar ya da onlardan bu beklentiler (programında, tüzüğündeki kotala pozitif ayrımcılığı uygulayanlar hariç). Oysaki bin umut adaylıkları belirlenirken kadınlar tersine, hem adaylarını kendileri belirlemişler hem de seçilebilir yerlerden gösterilmeleri basıncını uygulamışlardır. Dokuz adaydan sekizi seçilebilmiştir bu büyük bir başarıdır. Ezber bozan şey bu kadınların hiçbirinin parlak akademik kariyerlerden gelen birkaç üniversite bitirmiş, Amerika'da doktora yapmış vs. kadınlar değil hayatın, mücadelenin içinden gelmiş, ilkökul mezunundan üniversite mezununa kadar farklı pro-

filde olmaları. Bir özellikleri de kadınların genel siyasette ki mücadeleleri yanı sıra kadın mücadelesini de önemsiyor olmaları. Birçoğu hem Kürt sorununa dair demokrasi mücadelesi verirken hemde kadın sorununa dair kadın kurtuluş mücadelesi de veren kadınlar. Hayatlarında eylemler, gözaltılar, tutuklamalar olan kadınlar.

Fatma Kurtulan Kürt kadın hareketinin en aktif olduğu dönemlerde HADEP kadın kolları başkanıydı. 3 Kasım seçimlerinde DEHAP'tan adaydı seçilemedi ama çalışmalarını Küçükdikkil'in kadın belediye başkanıyla beraber sürdürdü. Birlik ve dayanışmalarını yerel yönetimde beraber hayata geçirdiler birçok ilke adım atular kadın derneği çalışması yürütüldü, belediyenin toplu sözleşmesine kadına yönelik işlemler uygulanmasına karşı yaptırımlar kondu. Mütevazı bir yerel yönetiminde kadın bakışıyla büyük ve farklı işler yaptılar.

Sevahir demokratik özgür kadın hareketinin sözcüydü. Kadın mücadelesi ve kadın örgütülüğünün tabanından geliyordu.

Pervin Buldan bir aşiret geliniken eşini kaybedince Cumartesi anneleri oturumlarında politikleşen kendisini sokakta örgütleyen bir kürt kadımdı.

Ayla Akad gençlikten gelen bir kadro. Diyarbakır barosunda çalıştı. Namus davalarına itihah eden kadınların davalarına müdahil olarak katıldı. Batmanlı olmayan bir Batman adayıydı ama kadın intiharlarının kentinde kadınlar onu yakından tanıyorlardı.

Gülten Kışnak özgür gündemde çalıştı. Bağlar belediyesinde kadınlarla dönük çalışmalar projeler yürüttü.

Sebahat batıdan aday olan tek kürt kadımdı onu istanbulda sosyalistlerden feministine Kürdünden Türküne Ermenisine geniş bir kadın bileşeni destekledi. O da hem partinin hem de kadın hareketinin tabanından geliyordu. Adaylığı sırasında da tutukluymuş içerdin yolladığı mektupları seçmenlerine derdini anlatmaya çalışıyordu.

Sekiz kadın aday da fire vermeksizin seçildiler. Birbirlerine benzer şekilde şu yorumu yapıyorlar biz çalışmalar sırasında kadınlarla değişik, kadınlar dokundukları kadınlarla oy veriyorlar bu direkt temasla seçmen olduklarını hissettiriler kocalarının, babalarının değil kendilerinin seçtikleri dokundukları, konuştukları kendileri gibi kadınlarla oy verdiler.

Bir değinilmesi gereken konu ise kadın adayların oy kaybettireceği

Seçimler

sıra sında kadınlarla ilgili ayrı bir seçim bildirgesi çıkması bildirginin içeriği itibarıyla de anlamlydı. Ve yine tüm mitinglerde kadın konuşmacılara yer verilmeside kadınların görünür kılınması açısından olumluuydu.

geleneksel ilişkilerin yoğun yaşandığı Kürt tabanında tepkiyle karşılaşabileceğine dair kaygıların boşa çıkarılması idi. Erkek adayların tersine kadın adaylar neredeyse fire vermeksizin seçildiler; Kürt tabanı da kadın adaylara hazır olduğunu göstermiş oldu. Bin umut vekilleri içerisinde kadınlar, bir grup içinde belkide tarihte ilk kez % 36,5 oranında temsil edildiler.

Artık önümüze kadın hareketinin taleplerini parlamentoya taşıyacak ve görünür kılınmasına olanak sağlayacak bir kanal açılmış oluyor. Parlamentodaki bin umut kadın vekillerimizi dışarıda örgütlü bir tarzda desteklemek beslemek ve onların elini güçlendirecek basıncı oluşturmak görevi önümüzde duruyor. Buradan açılan kanal Türkiye'de kadın hareketinin önünü açabilir bu bizim de elimizde.

Seçimlerde kadınlar var(mıy)dı!

Ebru
YILDIRIM İSTANBUL

Türkiye seçim tarihine bakıldığında partilerin kadınları vitrin olarak algıladıkları, "çağdaşlığın" ve "ilericiliğin" bir göstergesi olarak

sunduklarını görmek mümkün. İstisnalar dışında, genel eğilim gerek burjuva partileri, gerekse de sosyalist ve demokrat partiler açısından böyle olagelmış görünüyor. Vitrin olarak "sunulunca" da, salt cinsiyete endeksli bir yanlısmanın uzantısı olan kadın adaylar ve kazanan kadın milletvekilleri ortaya çıkıyor. Üstelik kadın politikalarından uzak kadınların meclise girmesiyle oluşan sayı bile, kadınların "yok" olduğunu gösteriyor.

Kadın kimliği görünür ol(a)madı. "Bağımsız kadın örgütlenmesi" düşünsel zeminiyle, kadınların ezilen bir toplumsal grup olduğu gerçeğinden hareket eden kadınlar olarak bu seçimlere örgütsüzlüğümüzün etkisizliği hazırlıksız yakalandığımız söylenebilir. Kolektif bir siyasal özne olarak, en ideal olanın kadınların kurtuluşunun siyasal temsilcilerinin, kendi öz örgütlenmeleri aracılığı ile meclise giril-

mesi olduğunu söylemek doğru olacaktır. Kadın kurtuluş hareketi olarak muhatap kabul edilmesinin gereken feminist politika ve feministler ise, bu sürecin dışında kaldı/bırakıldı.

Kadınların politik farklılıklarına karşın, ortak politik zeminin tariflenememesi ile aşılama sorunları nedeniyle, kadın hareketinin oluşturduğu program temelinde, bu hareketten gelen bağımsız kadın adaylar çıkarmak, feminist programları olan bağımsız adayları meclise sokmaya çalışmak üzerinden yürütülmesi uygun düşen çalışma gerçekleştirilemedi. Genel olarak yine AB trendine uygun olarak meclise daha çok kadının girmesi tartışıldı. Yine KADER'in etkili ancak "meclise girmek için bıyıklı olmak şart mı?" metaforu ile şekillendirilmiş eşitlikçi perspektifi ön planda kendini gösterdi. Oysa kampanyanın ikinci ayığı feminist bir programla bir-

leştirilmiş 'bu meclise kadın şart' söylemi yeterince duyurulamamakla birlikte kampanya afişinde yer alan "ünlü kadın" beraberinde maço erkek tercihi, kampanyanın feminist kısmının silikleşmesine neden oldu.

Liberal feminist adaylar bile burjuva partileri tarafından benimsenmeyerek, liste dışı bırakıldılar.

"Bağımsızlar"da bağımsız kadınlar

"Bağımsız Ortak Aday Platformu"nda bağımsız kadın mücadelesinin özneli bireysel ya da kolektif siyasal özne olarak muhatap kabul edilmezken; "Bin Umud Adayları" içerisinde benzer hassasiyetlilik mevcuttu. Bununla birlikte "Bin Umud Adayları"nda belirleyici rolü olan DTP'nin, Kürt kadınlarının bugüne değin vermiş olduğu kotala mücadelesini es geçemediğini görmek gerekiyor. Ancak DTP'nin uyguladığı kotala esas belirleyici olan, adayların ka-

dın mücadelesinin öznesi olmasından ziyade Kürt hareketi içinde etkili tavırları oldu. Bu kadın adayların destekleyen sosyalist çevreler de kadın kurtuluş mücadelesinin saikleriyle değil, emek-barış-demokrasi mücadelesi bağlamında desteklediler.

İstanbul 3. Bölge milletvekili Sebahat Tuncel ise kadın mücadelesinin içinden ve Kürt kadınların kadın meclisinin talebiyle belirlenen bir aday olması açısından önemli bir isim. Kürt kadınlarının yıllardır kendi karnalarını verdikleri mücadelenin sonucu olarak aday gösterilen Sebahat Tuncel, kadın kurtuluş hareketinin kazanımlarında da partili mücadeleye taşındığının bir göstergesi. Sebahat, hem feministlerin, hem de sosyalist kadınların birlikte olduğu kotala mücadelesini bir aday oldu. Bununla birlikte, toplam yirmi iki milletvekili içinde sekiz kadının meclise girmesi en başta Kürt ha-

reketinin ve sosyalistlerin en önemli başarılarındandır.

Sebahat'ın yanı sıra 'Hayatı çalışması kadınların sesini duyurmak' amacıyla aday olan Ayşe Türkrükü ile Salih Ermez ise feministin silikleştiği bu süreçte bağımsız kadın mücadelesi açısından önemli iki isim oldular. Ayşe ve Salih ile aslında; aile/ genel ev ilişkisinin ortaya konduğu, gelecek seçimlerde sadece mağdurlar üzerinden değil, kadınların kurtuluşu perspektifiyle de aday çıkarma zemininin yeşermesini sağlamak açısından önemli bir "Vesikalılar" kampanya deneyimi olarak karşımıza çıktı. Bu kampanya ile; Ortadoğu politikaları, AB uyum yasaları, milliyetçilik vs ana başlıklar ile silikleşen özel alanın politikasının, kadınların ezilmesinde çıkan olan erkeklerin erkek egemenliğinin teşhir edilmesinin önu açılmış oldu.

